আইতাক মই কিদৰে পঢ়িবলৈ শিকালোঁ

আমাৰ সমাজ আৰু পৰিয়ালত এনে কিছুমান বয়োজ্যেষ্ঠ ব্যক্তি আছে যিসকলে শিক্ষা লাভৰ প্ৰতি আগ্ৰহী হৈয়ো সা-সুবিধাৰ অভাৱত জীৱনৰ আদি কালছোৱাত শিক্ষা লভিব নোৱাৰিলে। প্ৰাপ্তবয়স্ক ব্যক্তিক শিক্ষা দান কৰাটো এটা মহৎ কাৰ্য; এই কাৰ্যইতেনে ব্যক্তিৰ ইচ্ছা পূৰ কৰাৰ লগতে দেশৰো উপকাৰ সাধন কৰে। পাঠত দিয়া বাস্তৱ কাহিনীটো পঢ়ি তোমালোকেও নিশ্চয় তোমালোকৰ পৰিয়াল আৰু সমাজৰ পৰা নিৰক্ষৰতা দূৰ কৰিবলৈ অনুপ্ৰেৰণা পাবা।

সেই সময়ত মই বাৰ বছৰীয়া। ককাদেউতা-আইতাৰ লগত মই তেতিয়া উত্তৰ কৰ্ণাটকৰ এখন গাঁৱত বাস কৰিছিলোঁ। সেই সময়ত যোগাযোগ ব্যৱস্থা ইমানেই বেয়া আছিল যে ৰাতিপুৱাৰ বাতৰি কাকতখন আবেলি পৰতহে হাতত পৰেহি। প্ৰতিদিনে এখন বাছত চহৰৰ পৰা কাকত-পত্ৰবোৰ আহিছিল। আমি সকলোৱে অধীৰ আগ্ৰহেৰে সেই বাছখনলৈ অপেক্ষা কৰি আছিলোঁ।

সেই সময়ত কন্নড় ভাষাৰ জনপ্ৰিয় লেখক আছিল ত্ৰিবেণী। তেখেতে মানুহৰ মনৰ জগতখনৰ সমস্যাবোৰক লৈ লিখিছিল। সেই সময়ত 'কাশীযাত্ৰী' নামৰ তেখেতৰ এখন উপন্যাস কন্নড় ভাষাৰ সাপ্তাহিক বাতৰি কাকত 'কৰ্মবীৰ'ত ধাৰাবাহিক হিচাপে প্ৰকাশিত হৈছিল। এগৰাকী বৃদ্ধাক কেন্দ্ৰ কৰি উপন্যাসখন ৰচনা কৰা হৈছিল। কাশীলৈ যাবলৈ বৃদ্ধাগৰাকীৰ প্ৰবল আগ্ৰহ আছিল। অধিকাংশ হিন্দুৰ দৰে বৃদ্ধাগৰাকীয়েও ভাবিছিল যে এবাৰ কাশীলৈ গৈ বিশ্বনাথ বাবাৰ শিৰত পানী ঢালিব পাৰিলে খুব পুণ্যৰ কাম হ'ব। কিমান প্ৰতিবন্ধকতা অতিক্ৰম কৰি বৃদ্ধাগৰাকী কাশীলৈ যাবলৈ ওলাইছিল, সেয়া আছিল উপন্যাসখনৰ মুল কথা।

উপন্যাসখনৰ আন এটা চৰিত্ৰ আছিল— এজনী বিবাহোপযোগী অনাথ ছোৱালী। ছোৱালীজনীৰ

বিয়া ঠিক হৈছিল। কিন্তু সেই বিয়া পাতিব পৰাকৈ তাইৰ ঘৰৰ অৱস্থা স্বচ্ছল নাছিল। ছোৱালীজনীৰ সেই দুৰৱস্থাৰ কথা জানিব পাৰি বৃদ্ধাগৰাকীয়ে কাশীযাত্ৰাৰ পৰিকল্পনা বাতিল কৰিলে আৰু সাঁচি থোৱা সমস্ত ধন সেই ছোৱালীজনীক দি দিলে। বৃদ্ধাগৰাকীৰ মতে— "বাবা বিশ্বনাথৰ শিৰত পানী ঢলাতকৈ সেই অনাথ ছোৱালীজনীৰ আনন্দৰ মূল্য বহুগুণে বেছি।"

মোৰ আইতাৰ নাম আছিল কৃষ্ণতাক্কা। তেখেতে কোনোদিনে বিদ্যালয়ৰ কোঠা গচকি পোৱা নাছিল। গতিকে তেখেতে পঢ়িবও নোৱাৰিছিল। প্ৰতি সপ্তাহে সাপ্তাহিক বাতৰি কাকতখন হাতত আহি পৰিলে মই আইতাক উপন্যাসখন পঢ়ি শুনাইছিলোঁ। উপন্যাসখন আইতাই ইমানেই ভাল পাইছিল যে সকলো কাম-কাজ বাদ দি তেখেতে একান্তমনে 'কাশীযাত্ৰী' নামৰ উপন্যাসখন শুনি শুনি মুখস্থ কৰি পেলাইছিল। মোৰ আইতায়ো কোনোদিনে কাশীলৈ যোৱা নাছিল। উপন্যাসখনত বৰ্ণনা কৰা বৃদ্ধাৰ জীৱনৰ লগত তেখেতে নিজৰ জীৱনৰ মিল থকা যেন পাইছিল। ফলস্বৰূপে সাপ্তাহিক কাকতখন আহি পালেই উপন্যাসখন শুনিবলৈ তেখেত উদ্‌গ্ৰীৱ হৈ পৰিছিল। আইতাক উপন্যাসৰ কথাখিনি পঢ়ি শুনাই উঠিহে মই খেলিবলৈ গৈছিলোঁ। গাঁৱৰ মন্দিৰৰ চৌহদত মই বন্ধুসকলৰ লগত লুকা-চুৰি খেলিছিলোঁ আৰু আইতাই আন বৃদ্ধাসকলৰ লগত বহি উপন্যাসৰ কাহিনীটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছিল।

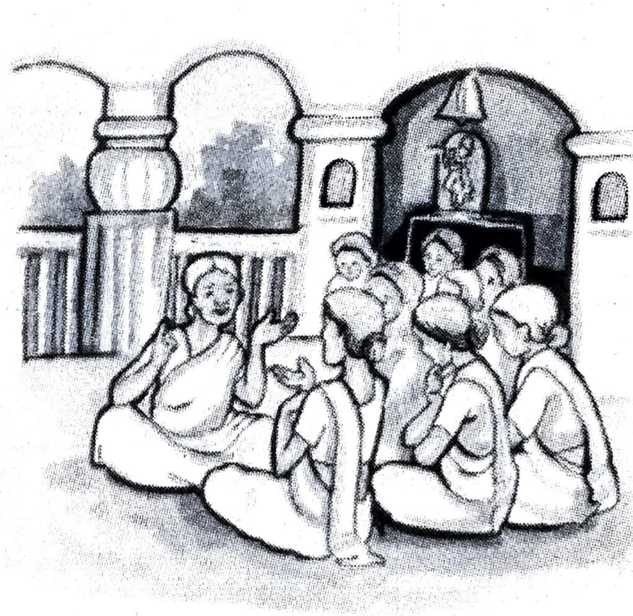

এবাৰ ভাইটি-ভণ্টিহঁতৰ লগত মই ওচৰৰে গাঁও এখনৰ বিয়ালৈ গৈছিলোঁ। বিয়াখনৰ পৰা আহি দেখিলোঁ যে আইতাৰ দুচকুত চকুপানী। মই অবাক। নানা কঠিন পৰিস্থিতিতো আইতাক মই কোনোদিনে কন্দা দেখা নাই। "কি হৈছে আইতা? আপোনাৰ গা বেয়া লাগিছে নেকি?" — মই উদ্বিগ্নতাৰে প্ৰশ্ন কৰিলোঁ।

আইতা আহি মোৰ কাষতে বহিলহি আৰু মোৰ মূৰত তেখেতৰ স্নেহময় হাতখন থৈ বৈ থাকিল। মই বুজিলোঁ যে তেখেতে মোক কিবা ক'বলৈ বিচাৰিছে। মই সুধিলোঁ— "কিবা ক'ব আইতা?"

আইতাই লগে লগে উত্তৰ দিলে— "যেতিয়া মই সৰু আছিলোঁ, তেতিয়াই মাতৃহাৰা হৈছিলোঁ। ডাঙৰ হ'লোঁ কাৰো যত্ন নোপোৱাকৈ। সেই সময়ত কোনোৱেই এই কথা নাভাবিছিল যে ছোৱালীবোৰেও

শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা উচিত। ছোৱালী হিচাপে ময়ো বিদ্যালয় দেখা নাপালোঁ। খুব কম বয়সতে মোৰ বিয়া হৈছিল। মোৰ নিজৰ লেখা-পঢ়া নহ'ল। কিন্তু মোৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰে যাতে ভাল শিক্ষা-দীক্ষা পায়, সেই সম্পৰ্কত মই বৰ সতৰ্ক আছিলোঁ।"

আইতাক মই খুব ভাল পাইছিলোঁ। আইতাৰ মুখলৈ চাই দেখিলোঁ— তেখেতৰ চকুত তেতিয়াও চকুপানী! মই আইতাৰ গাত ধৰি ক'লোঁ— "নাকান্দিব আইতা! আপোনাৰ কি হৈছে মোক কওকচোন! মই আপোনাক কিবা প্ৰকাৰে সহায় কৰিব পাৰোঁ নেকি?"

"নিশ্চয় পাৰিবা, মই তোমাৰেই সহায় বিচাৰিছোঁ। তুমি যেতিয়া বিয়াঘৰত আছিলা, তেতিয়া 'কৰ্মবীৰ' কাকতখন আহিছিল। মই দুহাতেৰে সেইখন খুলি চাইছিলোঁ। কিন্তু 'কাশীযাত্ৰী' উপন্যাসৰ কাহিনীৰ লগত থকা ছবিখনহে দেখা পালোঁ; তাত কি লিখা আছে একো বুজি নাপালোঁ। কি লিখিছে সেয়া বুজি পাবলৈ বাৰম্বাৰ পৃষ্ঠাটোৰ ওপৰত হাত ফুৰালোঁ; কিন্তু একো নুবুজিলোঁ। মনে-প্ৰাণে তুমি উভতি অহালৈ অপেক্ষা কৰিলোঁ। গাঁৱৰ যিকোনো শিক্ষিত মানুহৰ ওচৰলৈ গৈ মই সেই কাহিনীটো শুনি আহিব পাৰিলোঁহেতেন। কিন্তু নগলোঁ। মোৰ নিজৰ অক্ষমতাৰ ওপৰত ধিক্কাৰ জন্মিল। তেতিয়াই মোৰ ভাব হৈছিল যে শিক্ষা-দীক্ষা লাভৰ স্বাধীনতা নাথাকিলে ধন-সম্পত্তিবোৰৰ মূল্যনো কি!"

মোৰ উত্তৰলৈ বাট নাচাই আইতাই পুনৰ কৈ গ'ল— "মই সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছোঁ যে কাইলৈৰ পৰা কন্নড় বৰ্ণমালা শিকিবলৈ আৰম্ভ কৰিম। জেদ কৰি হ'লেও শিকিম আৰু সৰস্বতী পূজাৰ দিনাখন মোৰ শিকন সমাপ্ত কৰিম। মই শিকিব লাগিবই যাতে আনৰ সহায় নোলোৱাকৈ নিজেই উপন্যাস পঢ়িব পাৰোঁ। শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত মই স্বাধীন হ'বই লাগিব।"

আইতাৰ দৃঢ় সংকল্প দেখি মই হাঁহি সামৰিব নোৱাৰিলোঁ। হাঁহি হাঁহি ক'লোঁ— "বাষষ্ঠি বছৰ বয়সত আপুনি লিখা-পঢ়া শিকিব আইতা? আপোনাৰ আটাইবোৰ চুলি পকিছে। হাত-মুখৰ ছাল সোঁতোৰা-সোঁতোৰ হৈ পৰিছে আৰু চকুত কোন কাহানিবাই চচ্‌মা পিন্ধিছে। এইবোৰৰ উপৰি ৰান্ধনিঘৰৰ কাম! পাৰিব আপুনি?"

মোৰ কথা শুনি আইতায়ো সামান্য হাঁহি ক'বলৈ ধৰিলে— "পাৰিম। ভাল কামৰ বাবে যদি প্ৰতিজ্ঞাবদ্ধ হোৱা তেন্তে শতেক বাধা-বিঘিনি অতিক্ৰম কৰি তুমি লক্ষ্যত উপনীত হ'ব পাৰিবা।

যিমানেই কষ্টকৰ হওক, মই পাৰিমেই। শিক্ষাৰ বাবে কোনো বয়স নাই।”

কথা মতেই কাম। পাছদিনাৰ পৰাই মোৰ শিক্ষক জীৱনৰ সূত্ৰপাত হ'ল। দেখিলোঁ যে ভাল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সকলো গুণেই আইতাৰ আছে। 'গৃহকৰ্ম' কৰিবলৈ তেখেতে ক্লান্তি অনুভৱ নকৰিছিল। একোটা বাক্য মনত ৰাখিবলৈ তেখেতে বাৰে বাৰে পঢ়িছিল। পঢ়া হৈ গ'লে মনে মনে আওৰাইছিল। ময়েই তেখেতৰ একমাত্ৰ শিক্ষয়িত্ৰী আৰু তেখেত আছিল মোৰ একমাত্ৰ ছাত্ৰী।

যথাসময়ত সৰস্বতী পূজা আৰম্ভ হ'ল। তেতিয়ালৈ 'কাশীযাত্ৰী' উপন্যাসখন গ্ৰন্থ হিচাপে প্ৰকাশ হৈ ওলাইছে। মই গোপনে সেইখন কিনিলোঁ। পূজাৰ দিনা আইতাই মোক মণ্ডপলৈ নি এখন টুলৰ ওপৰত বহিবলৈ দিলে। এটা ফ্ৰকৰ কাপোৰ মোৰ হাতত দি তেওঁ মোৰ ভৰি স্পৰ্শ কৰিলে। মই চক্ খাই উঠিলোঁ। কাৰণ মই কেতিয়াও ডাঙৰে সৰুৰ ভৰি স্পৰ্শ কৰা দেখা নাছিলোঁ।

আইতাই ক'লে— “মই মোৰ শিক্ষয়িত্ৰীৰহে ভৰি চুইছোঁ, নাতিনীৰ নহয়। মোক মৰম-চেনেহেৰে পঢ়োৱা দৰদী শিক্ষয়িত্ৰীৰ ভৰি চুইছোঁ। তেওঁৰ পৰা মই অতি অমূল্য শিক্ষা পাইছোঁ আৰু সেই শিক্ষা ইমানেই কাৰ্যকৰী হৈছে যে মই এতিয়া সাৱলীলভাৱে উপন্যাস পঢ়িব পাৰোঁ। যি শিক্ষাই আজি মোক পঢ়াৰ স্বাধীনতা দিলে, সেই শিক্ষা দান কৰা শিক্ষয়িত্ৰীক মই কিয়বা সন্মান নকৰিম!”

ময়ো মোৰ প্ৰথম ছাত্ৰীগৰাকীক প্ৰণাম কৰিলোঁ আৰু যিটো পুৰস্কাৰ তেখেতৰ বাবে গোপনে কিনি থৈছিলোঁ, সেইটো তেখেতৰ হাতত তুলি দিলোঁ। উপন্যাসখনৰ প্ৰথম পৃষ্ঠাটো লুটিয়াই আইতাই অনৰ্গল পঢ়ি যাবলৈ ধৰিলে। মই বুজি পালোঁ যে মোৰ প্ৰথম ছাত্ৰীগৰাকী 'ডিষ্টিংচন'সহ উত্তীৰ্ণ হৈছে।

কাহিনীটোৰ মূল লেখক ঃ সুধা মূৰ্তি (কৰ্ণাটক)

অনুবাদক ঃ অঞ্জন শৰ্মা

ক্ৰিয়া-কলাপ

ক — পাঠভিত্তিক ক্ৰিয়া

১) **পাঠটো মনোযোগেৰে পঢ়া। পাঠৰ কোনখিনি কথা তোমাৰ আটাইতকৈ ভাল লাগিছে আৰু কিয় ভাল লাগিছে কোৱা।**

২) **সৰু সৰু দলত ভাগ হোৱা। এতিয়া, প্ৰতিটো দলৰ সদস্যসকলে পাঠৰ প্ৰথম দফাটো পঢ়া আৰু আলোচনা কৰি তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া।**

(ক) দফাটোৰ প্ৰথম বাক্যটোত উল্লেখ কৰা 'মই' শব্দটোৱে কাক বুজাইছে?

(খ) সেই সময়ত যোগাযোগ ব্যৱস্থা কেনে আছিল?

(গ) প্ৰতিদিনে কাকত-পত্ৰবোৰ চহৰৰ পৰা কিহেৰে আহিছিল?

(ঘ) বাছখন গাঁও আহি পোৱালৈ অধীৰ আগ্ৰহেৰে বাট চাই থকাৰ কাৰণ কি?

এইদৰে পাঠটোৰ প্ৰতিটো দফা পঢ়োৱাৰ পাছত সেই দফাটোৰ পৰা প্ৰশ্ন সুধিব আৰু লিখিবলৈ দিব।

৩) **উত্তৰ লিখা।**

(ক) পাঠত উল্লেখ থকা সাপ্তাহিক কাকতখনৰ নাম লিখা।

(খ) আইতাকে কাকতখন কিয় ভাল পাইছিল?

(গ) আইতাকে লোৱা দৃঢ় সংকল্পটো কি?

৪) **পাঠটোত থকা কিছুমান শব্দ বাঁও-ফালে দিয়া হৈছে। সোঁ-ফালে শব্দবোৰৰ অৰ্থ আছে। সৰু সৰু দলত বহি সেইবোৰৰ অৰ্থ মিলাই লিখা। প্ৰয়োজন হ'লে শিক্ষকৰ সহায় ল'বা।**

বাঁও-ফাল	সোঁ-ফাল
স্বচ্ছল অতিক্ৰম উদ্‌গ্ৰীৱ দৃঢ়সংকল্প অক্ষম প্ৰচেষ্টা সিদ্ধান্ত	কঠোৰ পণ, নিশ্চিত সংকল্প। পাৰ হৈ যোৱা কাৰ্য। বিশেষ চেষ্টা, যত্ন। ব্যগ্ৰ, উৎকণ্ঠিত, আগ্ৰহান্বিত। নোৱৰা, অপাৰগ। সুচল অৱস্থা, ফট্‌ফটীয়া। নিৰ্ধাৰণ, মীমাংসা।

৫) **দুজনীয়া দলত ভাগ হোৱা আৰু পাঠটোৰ কোনটো অংশত আইতাৰ মনৰ দৃঢ়তা প্ৰকাশ পাইছে, আলোচনা কৰি কোৱা।**

৬) **তলৰ বাক্যকেইটা কোনে, কেতিয়া আৰু কিয় কৈছিল?**

— "ভাল কামৰ বাবে যদি প্ৰতিজ্ঞাবদ্ধ হোৱা তেন্তে শতেক বাধা-বিঘিনি অতিক্ৰম কৰি তুমি লক্ষ্যত উপনীত হ'ব পাৰিবা।"

— "যি শিক্ষাই আজি মোক পঢ়াৰ স্বাধীনতা দিলে, সেই শিক্ষা দান কৰা শিক্ষয়িত্ৰীক মই কিয়বা সন্মান নকৰিম!"

জানো আহা

এটা ভাষাৰ পৰা আন এটা ভাষালৈ বিভিন্ন লেখা ভাঙনি বা ৰূপান্তৰ কৰাকে **অনুবাদ** কৰা বুলি কোৱা হয়। পুৰণি অসমীয়া ভাষাৰ অধিকাংশ ৰচনাই সংস্কৃত ভাষাত ৰচিত পুৰাণ, উপনিষদ, মহাকাব্য আদিৰ অনুবাদ বা ভাবানুবাদ। অসমীয়া ৰামায়ণ, মহাভাৰত আদি গ্ৰন্থবোৰো সংস্কৃত মহাকাব্য, পুৰাণ আদিৰ ভাবানুবাদহে। অনুবাদ কেতিয়াবা আক্ষৰিক আৰু কেতিয়াবা মুকলি অনুবাদ বা ভাবানুবাদ হ'ব পাৰে। ৰসৰাজ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'বুঢ়ী আইৰ সাধু' নামৰ সাধুকথাৰ পুথিখনি ইংৰাজীৰ উপৰি বাংলা, নেপালী আদি অন্যান্য ভাৰতীয় ভাষালৈ অনুবাদিত হোৱাটো উল্লেখযোগ্য।

খ — ভাষা অধ্যয়ন (ব্যাবহাৰিক ব্যাকৰণ)

৭) **পাঠটোৰ পৰা যুক্তাক্ষৰযুক্ত শব্দবোৰ বিচাৰি উলিয়াই তালিকা কৰা। যুক্তাক্ষৰবিলাক ভাঙি দেখুওৱা।**

৮) **উপযুক্ত স্থানত যতি চিহ্ন বহুৱাই তলৰ দফাটো পুনৰ লিখা।**

আইতাৰ দৃঢ় সংকল্প দেখি মই হাঁহি সামৰিব নোৱাৰিলোঁ হাঁহি হাঁহি ক'লো বাষষ্ঠি বছৰ বয়সত আপুনি লিখা-পঢ়া শিকিব আইতা আপোনাৰ আটাইবোৰ চুলি পকিছে হাত-মুখৰ ছাল সোঁতোৰা-সোঁতোৰ হৈ পৰিছে আৰু চকুত কোন কাহানিবাই চচ্‌মা পিন্ধিছে এইবোৰৰ উপৰি ৰান্ধনিঘৰৰ কাম পাৰিব আপুনি

৯) **পাঠটোৰ পৰা পাঁচটা বিশেষণ পদ বাছি উলিয়াই লিখা।**

১০) **পাঠটোত থকা যুৰীয়া শব্দবোৰ চিনাক্ত কৰা।**

জানি লওঁ আহা

"ককাদেউতা-আইতাৰ লগত মই তেতিয়া উত্তৰ কৰ্ণাটকৰ এখন গাঁৱত বাস কৰিছিলোঁ।"

— এই বাক্যত 'আইতা' শব্দত 'ৰ' বিভক্তি যুক্ত হৈ 'আইতাৰ' পদ নিষ্পন্ন হৈছে আৰু 'কৰ্' ধাতুৰ লগত '-ইছ্' আৰু '-ইল্' দশাবাচক ৰূপৰ পাছত 'ওঁ' বিভক্তি যুক্ত হৈ 'কৰিছিলোঁ' পদ হৈছে। বিভক্তিয়ে পদৰ লগত পদৰ সংগতি স্থাপন কৰে। প্ৰাতিপদিকৰ লগত যুক্ত হোৱা বিভক্তিক **শব্দ বিভক্তি** আৰু ধাতুৰ লগত যুক্ত হোৱা বিভক্তিক **ক্ৰিয়া বিভক্তি** বোলা হয়।

অসমীয়া ভাষাত কাৰকবাচক বিভক্তিবোৰ শব্দ বিভক্তিৰ অন্তৰ্ভুক্ত। যেনে —

তগৰে মাছ কিনিবলৈ গৈছে। (তগৰ + এ)

হৰিয়ে গৰুক ঘাঁহ খুৱাইছে। (গৰু + ক)

সি চামুচেৰে ভাত খাইছে। (চামুচ + এৰে)

আইতালৈ কল আনিছোঁ। (আইতা + লৈ)

সিহঁতৰ ঘৰত কোনো নাই। (সিহঁত + ৰ)

ঘৰত কোন আছে? (ঘৰ + ত) ইত্যাদি।

অসমীয়াত সম্বন্ধবাচক বিশেষ্যত লগ লগা পুৰুষবাচক বিভক্তিবোৰো শব্দ বিভক্তি। যেনে—

তোৰ মাৰ (মা + ৰ)

তোমাৰ মাৰা (মা + ৰা)

তেওঁৰ/তাৰ মাক (মা + ক) ইত্যাদি।

আনহাতে, ধাতুৰ ৰূপত ব্যৱহাৰ হোৱা পুৰুষবাচক বিভক্তিসমূহ ক্ৰিয়া বিভক্তি। যেনে—

মই কৰোঁ (কৰ্ +ওঁ)

তুমি কৰা (কৰ্ +আ)

তেওঁ কৰে (কৰ +এ)

আকৌ, অসমাপিকা ক্ৰিয়াপদ সাধনৰ 'ই' বিভক্তিও ক্ৰিয়া বিভক্তি। যেনে—

মই ভাত খাই ফুৰিবলৈ যাম। (খা +ই)

১১) তলৰ বাক্যকেইটাৰ পদৰ লগত যুক্ত বিভক্তিবোৰ বাছি উলিওৱা আৰু কোনবোৰ ক্রিয়া বিভক্তি আৰু কোনবোৰ শব্দ বিভক্তি লিখা।

(ক) ৰামে লক্ষ্মণ আৰু সীতাৰ সৈতে বনবাস খাটিছিল।

(খ) বনত তেওঁলোকে ফল-মূল খাই জীৱন নির্বাহ কৰিলে।

(গ) চৈধ্য বছৰৰ পাছত তেওঁলোক অযোধ্যালৈ উভতি আহিল।

গ — জ্ঞান সম্প্রসাৰণ

১২) অসমৰ কেইখনমান দৈনিক আৰু সাপ্তাহিক বাতৰি কাকতৰ নাম লিখা।

১৩) চাৰি/পাঁচজনীয়া দলত ভাগ হোৱা। প্রতিটো দলে তলৰ যিকোনো এটাৰ বিষয়ে স্থানীয় দৈনিক বাতৰি কাকতত দিবলৈ এটি বাতৰি যুগুত কৰা।

(ক) তোমালোকৰ অঞ্চলত এটা বাঘ ওলাইছে।

(খ) তোমালোকৰ বিদ্যালয়ৰ প্রধান শিক্ষকে ৰাষ্ট্রীয় পুৰস্কাৰ লাভ কৰিছে।

(গ) এই বছৰৰ গ্রন্থমেলাত কেইবাখনো শিশু-উপযোগী পুথি প্রকাশ পাইছে।

(ঘ) বৰষুণৰ পানীয়ে তোমালোকৰ বিদ্যালয়ৰ চৌহদ বুৰাই পেলাইছে।

১৪) এখন দৈনিক বাতৰি কাকত এসপ্তাহৰ বাবে ভালদৰে চোৱা আৰু কোন দিনা কি কি শিতান থাকে, সেয়া বাৰৰ নামেৰে সৈতে এখন তালিকা যুগুত কৰা। যেনে—

বাতৰি কাকতৰ নাম ঃ

বাৰ	শিতান				
সোমবাৰ	সম্পাদকীয়	সম্পাদকলৈ চিঠি	সংবাদ-প্রৱাহ	খেলৰ পৃথিৱী	ধাৰাবাহিক গল্প/উপন্যাস
মঙ্গলবাৰ					
বুধবাৰ					
বৃহস্পতিবাৰ					
শুক্রবাৰ					
শনিবাৰ					
ৰবিবাৰ					

১৫) ছবি পৰ্যৱেক্ষণ কৰি উত্তৰ দিয়া।

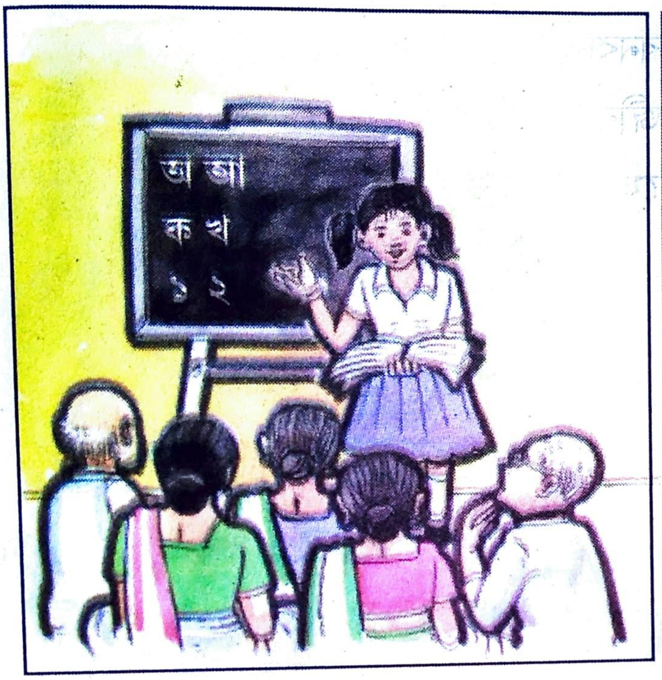

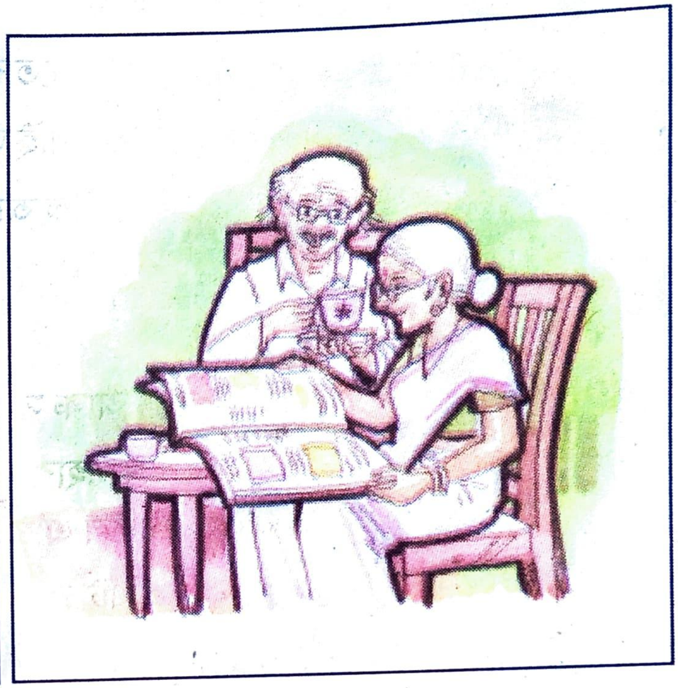

(ক) ছোৱালীজনীয়ে কি কৰি আছে?

(খ) আইতাই কৰি থকা কামটো তোমালোকৰ ঘৰত কোনে কোনে কৰি ভাল পায়?

ঘ — প্ৰকল্প

- গৰমৰ বন্ধত দুই/তিনিজনীয়া দলত ভাগ হৈ পৰিয়ালৰ বা ওচৰ চুবুৰীয়াৰ কোনো নিৰক্ষৰ লোকক আখৰ পঢ়িবলৈ আৰু লিখিবলৈ শিকাবা। সেই কাৰ্যটোৰ এখন দিনলেখা প্ৰস্তুত কৰি শিক্ষকক জমা দিবা।
- তোমাৰ অঞ্চলত নিৰক্ষৰ লোক আছে নেকি অনুসন্ধান কৰা। যদি আছে, তেওঁলোকৰ নিৰক্ষৰতাৰ কাৰণ জানিবলৈ চেষ্টা কৰা। কাৰণবোৰ টোকা বহীত লিখা।